

pomoc a nadovšetko, aby ste vec urobili predmetom jednanja u samej vlády a tiež u národnej rady.

Hospodársky týždenník „Budovateľ“ v úvodníku zo dňa 7. sept.(embra) a tiež 5. okt.(óbra) 1945 síce veľmi mierne, ale predsa zahájil polemiku a nebudem to opakovať, fakt je, že tých dôvodov je viac a nepreháňam keď tvrdím, že volanie po založení Čsl.(Československej) soc.(iálno) dem.(okratickej) strany je už živelné a túžobne očakávané a keď neurýchlite prípravné práce z hora, pôjde to od nás zdola, čo by mohlo zle pôsobiť a zbytočne by sme robili tú drobnú prácu /ešte neviem, že akou akciou/, keď máme možnosť, právo, ba je povinnosťou vládných činiteľov tento nemožný stav pol. zloženia u nás likvidovať. Veď to pôsobí dojmom, ako keby sme neboli v jednom štáte, ba ani nie v Európe alebo prinajmenšom, politicky tak zaostali, že je treba udržiavať a presadzovať demokratické zásady autoritatívnym systémom z povstania. Ale ani z taktických dôvodov je toto spojenie nie zdravé, lebo veď dve socialistické strany viac hlasov strhnú pri voľbách a komunisti musia mať záujem na tom, aby sa tak stalo. A keď je možná spolupráca s obč.(ianskou) DS stranou⁶, tým viac musí byť táto možná s nami, a preto nemôžu nijakým vážnym dôvodom argumentovať, ktorý by obstál za terajšej vnútro a zahranično - politickej situácii. Veď naše straníckopolitické zloženie nemôže a ani nesmie byť horšie ako v reakcionárskych porazených štátoch. Skutočnosťou je, že sme zvíťazili, verejná mienka celého sveta je za naše zásady a program, v ktorom vidí ľudstvo záchranu a my na Slovensku sme tej samej mienky vo väčšine a chceme k tomu pracovať pod svojou osvedčenou firmou.

Ďaleko je odomňa úmysel trieštiť socialistické sily alebo podceňovať naše spojenie v B.(anskej) Bystrici, ba naopak chcem tvrdiť, že to bolo potrebné a užitočné v odboji, ale je otázka, či sa osvedčí v mierovej spolupráci a za dennej pol. situácie. Som presvedčený, že členovia, funkcionári a celá sympatizujúca verejnosť netrpezlivo čaká na obnovenie našej strany, a preto čím skorej zlikvidujeme tento stav, tým lepšie pre obidve strany. Nebojme sa zdravého závodenia, prípadne zdravej kritiky, je ona potrebná ako soľ nadovšetko v tomto povojnovom morálnom úpadku. Veľa dobrých ľudí a verejných pracovníkov zachránime zdravým vzájomným revidovaním verejnej činnosti.

Nie je mojím úkolom ani úmyslom vás presvedčiť o nutnosti uvedeného, nakoľko je to nie potrebné, viac sa mi o to jedná, aby som obdržal informácie od vás pre postup, ktorý by urýchlil uskutočnenie v čo najkratšej dobe a verím, že nám pošlete potrebné pokyny, ktoré by sme mohli verejne propagovať.

Očakávajúc vašich správ a tešiac sa na blízku spoluprácu som so súdružským pozdravom
V Nitre, 8. októbra 1945

Ad: Jozef Köhler

Nitra, Hattalova č. 3

Slovenský národný archív Bratislava, f. Sociálna demokracia na Slovensku, a. j. 8.

Dokument č. 24

Organizačné pokyny sekretariátom DS o organizačnom členení Demokratickej strany z 12. októbra 1945

⁶ takto uvedené v texte

Ústredný sekretariát Demokratickej strany

Číslo: 278/1945.prac.

V Bratislave dňa 12. októbra 1945.

Všetkým okresným sekretariátom DS a Expozitúram ÚSDS v Žiline, Banskej Bystrici a v Košiciach.

Rozhodnutím Predsedníctva DS zo dňa 7. októbra 1945 boli zrušené expoziúry ÚS DS v Žiline, B. Bystrici a v Košiciach a zriadené sekretariáty. Pôsobnosť oblastných sekretariátov vzťahuje sa na obvod bývalých žúp. /vl.(ádne) nar. č. 378/1922 Zb.z. a n./

Sídlom oblastných sekretariátov sú:

Bratislava Nitra

Žilina Poprad

Zvolen Košice.

Okrem toho je zriadený oblastný sekretariát v Prešove, ktorého pôsobnosť nie je vymedzená teritoriálne ale personálne tak, že tento oblastný sekretariát má za úkol starať sa o záujmy všetkých členov DS ruskej a rusínskej národnosti.

Obvody jednotlivých obl.(astných) sekretariátov sú stanovené takto:

Oblasť Bratislava:

okresné organizácie:

Bratislava,

Dunajská Streda,

Galanta,

Šaľa nad Váhom,

Malacky,

Modra,

Šamorín,

Komárno.

Trnava,

Hlohovec,

Myjava,

Piešťany,

Senica,

Skalica,

Nové Mesto nad Váhom,

Obl.(astná) organizácia Nitra:

okresné organizácie:

Bánovce nad Beb.(ravou)

Nitra

Nové Zámky

Parkan

Prievidza

Stará Ďala

Obl.(astná) organizácia Žilina:

okresné organizácie:

Veľká Bytča

Čadca

Kysucké Nové Mesto

Ilava

Pov.(ažská) Bystrica

Púchov

Topoľčany

Vráble

Zlaté Moravce

Námestovo

Trstená

Turč.(iansky) Sv.(ätý) Martin

Trenčín

Žilina

Dolný Kubín

Obl.(astná) organizácia Zvolen:
okresné organizácie:

B.(anská) Bystrica

B.(anská) Štiavnica

Brezno n/Hronom

Krupina

Levice

Lučenec

Modrý Kameň

Nová Baňa

Rim.(avská) Sobota

Feledince (Jesenské)

Želiezovce

Zvolen

Kremnica

Obl.(astná) organizácia Poprad:
okresné organizácie:

Ružomberok

Lipt.(ovský) Sv.(ätý) Mikuláš

Lipt.(ovský) Hrádok

Tornaľa

Rožňava

Revúca

Sp.(išská) Stará Ves

Stará Ľubovňa

Kežmarok

Poprad

Spišská Nová Ves

Levoča

Oblastná organizácia Košice:
okresné organizácie:

Košice

Moldava

Prešov

Bardejov

Sabinov

Vyšný Svidník

Giraltovce

Sečovce

Kráľ.(ovský) Chlmec

Vranov

Michalovce

Veľké Kapušany

Sobrance

Humenné

Medzilaborce

Snina

Gelnica

Košice - mesto.

Pre jednotlivé oblastí menovaní títo obl. taj.:

oblast' BratislavaJán Vítek

NitraJozef Kuna

Žilina..... Jaroslav Vyškovský

PopradJán Bendík

ZvolenPavol Švihra

PrešovIvan Bobák.

Oblasťný sekretariát vedie oblasťný tajomník, ktorého menuje a platí Predsedníctvo strany a ktorému je za svoju činnosť zodpovedný. Jeho činnosť je najmä kontrolná a dozorná. Stará sa najmä, aby bola dobudovaná organizačná sieť a v tomto smere dáva okresným sekretariátom inštrukcie. Oblasťný tajomník dozerá, aby okr.(esní) tajomníci v obvode jeho pôsobnosti riadne konali svoje úkoly, je zodpovedný za presné dodržiavanie finančných povinností členstva oblasti voči strane, najmä pokiaľ sa týka včasného a riadneho odovzdávania členských príspevkov. Sú tu k dispozícii kancelárske a účt.(ovné) sily okr.(esného) sekretariátu sídla oblasti.

Okresné sekretariáty sú povinné každé vybavenie, ktoré presahuje rámec okresu, najmä každú korešpondenciu s ÚS(Ústredným sekretariátom) DS, zasielať v odpise obl.(astnému) tajomníkovi na vedomie.

Oblasťné organizácie DS zatiaľ sa nezriaďujú, kým nebudú definitívne určené volebné kraje. Do tej doby záujmy oblasti háji okr.(esný) výbor.

Členmi obl.(astného) výboru sú:

- 1./ predsedovia okr.(esných) organizácií oblasti,
- 2./ členovia SNR z oblasti,
- 3./ členovia Národného zhromaždenia oblasti,
- 4./ členovia výkonného výboru z oblasti.

Ustanovujúcu schôdzku obl.(astného) výboru zvoláva a riadi zástupca výkonného výboru strany. Na tejto schôdzi vykoná sa voľba predsedu obl.(astného) výboru.

Schôdze obl.(astného) výboru konajú sa podľa potreby a zvoláva ich obl.(astný) tajomník.

Úlohou obl.(astného) výboru je najmä:

a/ dbať, aby program strany, platné smernice, organiz.(ačný) poriadok, ako aj všetky záväzné uznesenia všetkých služieb boli v ich oblasti riadne plnené.

b/ vyvíjať všetku činnosť, ktorá smeruje k hospodárskemu a kultúrnemu pokroku oblasti.

c/ dobudovať po stránke politickej organizačnú sieť strany a starať sa, aby vhodným výberom čestných a schopných funkcionárov miestne a okr.(esné) organizácie stali sa ukážkou plodnej životnosti.

d/ spolupôsobiť pri vybudovaní a taktike a prevádzaní programu a dávať námety pre činnosť Ústrediu.

e/ bedlivo si všímať činnosti miestnych a okresných Národných výborov udávať smer pre zdarný vývoj a činnosť demokrat. inštitúcií.

Dr. Fedor Hodža v. r.

generálny tajomník DS.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., mikrofilm. č. 524-526.

Dokument č. 25

List Akčného výboru sociálnej demokracie z 15. novembra 1945 Ústrednému sekretariátu čs.(československej) soc.(iálno) dem.(okratickej) strany v Prahe.

Vážení súdruhovia!

V zmysle uznesenia akčného výboru obnovujúcej sa našej strany na Slovensku zo dňa 12. XI. 1945 podávam nasledovnú stručnú správu:

1. Výsledok porád vyslaných ss.(súduhov) zo Slovenska s predstaviteľmi vedenia strany v Prahe bol vzatý na vedomie s nasledovnými pripomienkami:

a/ Vyjednávanie a rozhodovanie o obnovenie činnosti strany na Slovensku pokladané sú za zdĺhavé. Obnovenie strany na Slovensku je už príliš naliehavé. Prípravné práce v tomto smere sú v plnom prúde vo všetkých okresoch, obnovenie činnosti strany je už veľmi netrepežlivo očakávané a ďalšie váhanie alebo oddiaľovanie zo strany ústredia mohlo by veci len škodiť.

b/ Prihlášky do strany donesené z Prahy, boli rozdelené a sú už rozdávané súdruhom. Je o ne veľký záujem. Zbytok prihlášok nech je zaslaný na adresu: Firma Nebily, národný správca Ján Šindler, Bratislava, Kolotovova ul. č. 2./II. Treba dať natlačiť predbežne aspoň ďalších 50. tisíc prihlášok.

c/ Príchod súdruha Vilíma na Slovensko bol vzatý na vedomie s veľkým potešením. Program jeho cesty po Slovensku bol stanovený nasledovne:

- 26. XI. 1945 príchod do Bratislavy
- 27. XI. " informatívne porady v Bratislave
- 28. XI. " dopoludnie v Trnave, odopoludnie v Trenčíne
- 29. XI. " " v Žiline, " v Ružomberku
- 30. XI. " " v Prešove " v Košiciach
- 1. XII. " Spiš. N. Ves, Rožňava - Križka, Zvolen
- 2. XII. " v Nitre alebo Topoľčanoch.

Do každého z uvedených miest dôjdu zástupcovia aj z okolitých okresov. Podrobnosti uvedené budú v zápisnici, ktorú na začiatku týždňa obdržíte.

Záležitosť s. Dr. Loria bola pravdepodobne predebatovaná. Po prevedenom šetrení na NB bolo konštatované, že nepriaznivé informácie, ktoré o ňom došli do Prahy, nezakladajú sa na pravde. Akčný výbor preto žiada ústredie strany, aby mu aj naďalej bola zachovaná taká dôvera, aká bola voči nemu prejavovaná na začiatku, keď sa dal k dispozícii strane. Zvláštny prípis v tejto záležitosti obdrží tak ústredie vedenia, ako aj s. Dr. Loria.

Akčný výbor žiada, aby v Prahe sa zdržujúci jeho členovia bez vedomia Bratislavy s nikým záväzne nevyjednávali, teda ani s komunistickou alebo demokratickou stranou alebo jej jednotlivými členmi. Ich vyjednávania môžu mať len ráz informatívny.

Podobne žiada, aby s nikým zo Slovenska nebolo úradne rokované, kto sa nevykáže písomným zmocnením akčného výboru.